

Analógiás változás – analógiás megmaradás

Absztrakt

Szentgyörgyi Rudolf

A nyelvi változásokat, továbbá ezek mechanizmus- és okrendszerét vizsgáló diakrón szemléletű nyelvelírás nemigen nélkülözheti a szinkronikus megközelítések számára nem problémátlan *analógia* fogalmát. A diakronikus leírás ugyanakkor talán túlságosan is széles teret ad magyarázataiban az analógia érvényesülésének.

A tervezett előadás első része az *analógia* fogalmának tisztázásához kínál néhány szempontot. Megfontolásra javaslom az *analógia* és a *rendszerkényszer* – gyakorta szinonimákként alkalmazott – kifejezések (részleges) szétválasztásának kísérletét. Nézőpontom szerint ugyanis e terminusok – fogalmi körük széles átfedésének ellenére – nem azonosíthatók maradéktalanul egymással.

A továbbiakban rá kívánok mutatni, hogy az analógia nem csupán változásokat indukál, de a változatlanul maradás motivációja is lehet, ekként az *analógiás változás* mellett *analógiás megmaradás*-ról is beszélhetünk.

Mindezen megállapításokat – véleményem szerint az *analógia* fogalma nélkül nehezen magyarázható – esettanulmány jellegű, korai ómagyar kori példákon kívánom szemléltetni.